

Senatna preiskava rudarske stavke zaključena

Konec za to zasedanje kongresa je prišel v četrtek, ko je Watson poročal, da je denar za preiskavo porabljen.

Washington, D. C. — Preiskava stavke rudarjev in premogovne krize sploh po meddržavnem trgovskem odseku senatne zbornice je bila 17. maja zaključena za to zasedanje kongresa. Senator Watson, predsednik odseka, je poročal senatu, da je vsota \$10,000, katero je senat dovolil za preiskavo, potrošena do zadnjega centa, toda odsek še ni dognal vseh dejstev. Iz tega razloga bo Watson predlagal, da se preiskava obnovi v prihodnjem zasedanju in da se dovoli nova vsota denarja.

Zadnjo besedo v preiskavi je imela unija rudarjev, ki je tudi imela prvo besedo ob otvoritvi preiskave pred več meseci. John L. Lewis, predsednik unije, Philip Murray, podpredsednik, Van A. Bittner in Ellis Searles, urednik glasila UMWA, so predložili odseku podrobna pisma poročila o položaju v West Virginiji, Pennsylvaniji in Ohiju. Zadnjo besedo v imenu lastnikov rogov je imel E. L. Creever, zastopnik Southern West Virginia Operators' Asociacije, ki je napadel projekt zakona, katerega priporočajo odborniki unije za sprejetje v kongresu. "Ako bo ta načrt sprejet, ne bo mogel nihče delati v premogovnikih Amerike, kdor ni član United Mine Workers of America; ta zakon izroči vso premogovno industrijo, 'black stock and barrel', rudarski uniji," je robnil Creever. Watson je rekel, da je doseženo za sugestije potrebne zakona od rudarjev in operatorjev, toda krivda odseka ni, če niso operatorji še dali ničesar.

Nov Sandinov ultimatum Američanom

Vodja vstajev v Nikaragvi pustil pismo pri razdejanem rudniku.

Puerto Cabezas, Nikaragva, 18. maja. — Gen. A. Sandino, vodja vstajev v Nikaragvi, je po novno serviral ultimatum na Američane, in sicer v pismu, ki ga je ostavil pri razvalinah rudnika Laluz v bližnjih hribih. Pismo, ki je adresirano na rudniškega upravitelja Omphletta, se deloma glasi v prevodu: "Imam čast obvestiti Vas, da je bil tega dne Vaš rudnik pretvojen v pepel na temelju našega povelja in v znak protesta proti bojni invaziji, katero izvršuje vaša vlada na našem teritoriju po nobeni drugi pravici kot brutalni sili. Ako vlada Združenih držav kaj kmalu ne umakne svojih privatov iz naše dežele, ne bo nobenih garancij za severne Američane, ki se nahajajo v Nikaragvi. Začetkom sem verjel, da ljudstvo Severne Amerike ne odobrava zločina, ki ga je izvršil Calvin Coolidge v Nikaragvi, ali danes vidim, da ljudje Severne Amerike v splošnem aplavdirajo Coolidgevem početju in valed tega bo konec severnih Američanov, ki pridejo v naše roke. Odškodnino za izgubo Vašega rudnika lahko tirjate od vlade Združenih držav in Calvina Coolidgea, ki je odgovoren za sedanjí strašni položaj v Nikaragvi. — Sandino."

Zborovanje JSZ v Chicagu. Chicago. — Danes ob 9. uri dopoldne se odprl v dvorani SNPJ VII. redni zbor Jugoslovanske socialistične zveze. V mesto je dospelo že več delegatov iz Pennsylvanije, Ohio in drugih držav. Zborovanje bo trajalo tri dni.

Pullmanova kompanija ni dosegla, kar je želela

Zamorški postreščaki spalnih voz so se ukoraj soglasno odrekli za stavko.

New York, N. Y. — Pisarji so računili z računskimi stroji glasove zamorskih postreščakov v spalnih vozovih Pullman kompanije, W. H. Des Verney, ustanovitelj Bratovščine postreščakov spalnih voz je pa pripovedoval poročevalcem Federaliziranega tiska, kakšnih sredstev se kompanija poslužuje, da se ubrani unije postreščakov.

Odslovljenje, šikaniranje, discipliniranje in korumpiranje niso mogla zajeziti naraščajoče zavodnosti med postreščaki in uničiti zahteve po priznanju unije. Zda je je kompanija poslužila univerzitetnih in učilišnih katedrov, tiska in učiteljskih, da izkoplje grob unije.

Voditelji učilišč so prihajali v zadrego, ako jih je kdo vprašal za besedo na dijaških zborovanjih, dasiravno so bili njegovi prijatelji iz njegovih mladih dni. Raztolmačili so mu, da vpliv Pullman kompanije ukazuje, da ne smejo govoriti govorniki Bratovščine na študentskih zborovanjih, ako žele učiliški študentje v bodočnosti dobiti službo pri kompaniji.

Nato so povedali Des Verneyju, da Pullman kompanija že tri leta ne najema več učiliških dijakov. Apel unije na mladino je tako močno vplival, da Bratovščina je poznana na vseh učiliških kot prvobornilca za pravice zamorskega delavnega ljudstva. Zaradi tega se Pullman kompanija boji najeti one, ki so pobojali na učiliščih, dokler zamorska učiliška in strokovne zamorske šole ne zapopadejo, kaj kompanija želi in se ravna po njenih željah. Agente kompanije odhajajo v farmerske distrikte in tam iščejo zamorskih mladencev, da jih nastavijo kot postreščake. Kompanija se boji, da se celo ti farmerski mladenci okužijo z idejami delavske strokovne organizacije, pa jih njihovi agenti svare, naj se nikar ne družijo s severnimi zamorskimi delavci.

Dve konvenciji organiziranih krojaških delavcev

Delavci za ženske obleke zborujejo v Bostonu, za moške obleke pa v Cincinnatiju.

New York, N. Y. — Na tisoče delavcev in delavk, ki delajo v krojaški industriji, sledi razpravam na obeh konvencijah krojaških delavcev. Organizacija delavcev za izdelovanje ženskih oblek Ladies Garment Workers zboruje v Bostonu. Organizacija krojaških delavcev za izdelovanje moških oblek Amalgamated Clothing Workers pa zboruje v Cincinnatiju.

Na konvenciji v Bostonu ni složnega dela. Tu se štiri skupine kvasajo med seboj. Tu so levičarji in desničarji. Tretja skupina pa združiti desničarje in levičarje. Ta skupina naglašuje potrebo složnega dela, kajti če se delavci tepejo med sabo, se smejejo kapitalisti in podjetniki.

Levičarjem ni dovoljen vstop na konvencijo in zborujejo zase, a obenem trdijo, da nimajo namena ustanoviti svoje organizacije.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je obvestil levičarje, da ne morejo upati, da dobe kontrolo v eni ali drugi narodni ali mednarodni uniji. Ameriška delavska federacija bo odvzela poslovno unijo, ki prizna levičarsko vodstvo.

Green je leta 1925 v Philadelphiji, ko so levičarji in desničarji se izrekli za mirovni pakt, dejal, da so radikalne sile tudi potrebne v delavskem gibanju. Časi se izpreminjajo, levičarji in desničarji pa svojo taktiko.

Ugodne poškodbe. Chicago. — John Tupich, 3723 Janssen ave., je v četrtek umrl v Alexian Brothers bolnici radi poškodb, ki jih je dobil pred par dnevi pri delu v tovarni International Harvester kompanije, ko je najpadele težak kos žetelarskega traktorja.

EKSPLOZIJA PLINA V ROVU PRI LANSFORDU

Trije rudarji spaljeni skoraj do kosti vsled plinske razstrelbe.

Tamaqua, Pa. — Rudarji na delu so neoprečkovano zaslišali temno bobnenje, ki je bilo ališati, da objame vas premogovnik. Leseni oporniki pod stropom so začeli, a stropa doli je padel premog. Rudarji so instinktivno iskali zavetja pod trdnim stropom podprtimi s lesom. "Nekdo jo je zopet akupil," je zašepetal nekdo izmed rudarjev.

V hodniku je bilo drugače. V temnejših kotlikih je bilo videti, kakor da se zbirajo hudourni oblaki, na to je zapihalo, frčale so trake, kamenčki in karbidne škatle. Vozniki so se pritisnili k vozličem in tako iskali zavetja. In takrat je šinila skozi možgane vseh misel: "Nekdo jo je akupil."

Nekdo, ne pekdo, ampak trije! Trije rudarji v premogovniku pri Lansfordu so postali žrtve plinske razstrelbe. Bili so opaljeni do kosti. Ti rudarji so Oliver Rottet, Joseph Ghenea in Jacob Ogustatich. Prepeljali so jih v bolnišnico bolj mrtve kot žive. Dva druga rudarja sta pa dobila težke in hude opekline. Prepustili so jih v domači zdravniški oskrbi.

Eksplodacija mine po nekaj zelo vročih sekundah. Majhna iskrica iz varnostne svetilke, ali pa neoprečkovano plin plina iz stene ali plinskega keta, pa zagrmil bilane po premogovniku. Neoprečkovano bobnenje, škrič, šuh po zažganem človeškem mesu in eksplozija je minila. Temu slede rešilci, ki hite, da poberejo svoje stvari, ki leže na tleh in jih je oplazila eksplozija.

Po vsem premogovniku se pa bliskovito širijo besede, "nekdo jo je akupil." In kadar so odnesli žrtve iz premogovnika in so se rudarji zopet vrnili na delo, je na ustih vseh vprašanje: "Kateroga zadene neareča prihodnjica?" Tako je življenje v premogovnikih.

ALI SO ZADRUGE KORISTNE ZA DELAVCE IN FARMARJE?

Nato odgovarja poročilo Kooperativne službe konsumentov.

New York, N. Y. — Kooperativna služba konsumentov (Consumers Cooperative Services) poroča, da ima na banki \$111,000 in \$34,000 profita, ki je lastnina zadrugarjev. Ves ta dohodek je samo od enega leta.

Zadruga se je organizirala leta 1920. Takrat je imela v enem letu manj kot \$100,000 denarnega prometa. V letu, ki je končalo z dnem 31. marca t. l., je pa zadruga imela \$550,000 denarnega prometa. Zadruga ima štiri "kafeterije" in štiri restavracije. Zadrugiški so prejeli samo na popustu \$8,000. Medtem ko se porabi \$34,000 profita, ki je bil napravljen, ker se je prodajalo tudi gostom, ki niso bili zadrugiški, za povečanje zadrugnega podjetja.

Najnižja mezda, ki se plačuje uslužbenkam te zadruge, je \$20 ali \$25 na teden, ako se hrana, ki jo prejema, tudi račun k mezd. Pred osem leti je bila najnižja mezda \$12. Od tega časa se je pa mezda vedno povečevala.

To poročilo kaže, da se zadrugištvu izplača, ako ima dobro vodstvo, in se zadrugarji zavedajo svoje dolžnosti napram svoji zadrugi. Od zadruge nimajo dobička le zadrugarji, ampak tudi pri zadrugi nastavljeni in nameščeni uslužbeni, ker zadruga plačuje pošteno mezdo za pošteno delo in ne skušajo delati prihrankov na svojih delavcih.

Kajškovske armade se bližajo Pekingu

Prednje straže so že dospale v predmestja. Japonci ponovno avare, da v Mandžuriji ne sme biti vojne. Prvo poročilo o konfliktu v Tsinanu.

Sangaj, 18. maja. — Kuomintangska častnikarska agencija poroča, da so čete Sansijakega gubernerja Jena, zaveznika nacionalistov okupirale Paoting, 90 milj južno od Pekinga. Mesto je bilo okupirano v ponedeljek. Nato so iste čete napadle in vzele Čavčav, ki se nahaja 40 milj južno od Pekinga. Po zadnjih vesteh so prednje straže še došle v Čangstien, sedem milj od Pekinga.

Nasprotno poročajo iz Pekinga, da je Paoting bil v torek še v rokah severnih čet in da severnjaki ljuto odbijajo napade Jenovih in Fengovih čet. Pekinški tudi demantira vest, da je Čangstien odšel v Mandžurijo.

Tokio, 18. maja. — Japonaka je sklenila razorožiti severne in južne kitajske čete kakor hitro se približajo Šanhajvanu, kjer so vrata v Mandžurijo. Sklep japonske vlade je, da v Mandžuriji in Mongoliji, kjer ima Japonska svoje "etablirane pravice," ne sme biti nobenih bojev. Japonske čete ne bodo ovirale politične spremembe v Pekingu niti v Mandžuriji, toda izvršiti se mora mirno. Padec Čangstienovega režima je danes gotova stvar.

Sangaj, 18. maja. — Društvo kitajskega Rdečega križa je objavilo poročilo o zadnjih dogodkih v Tsinanu, ki sloni na osebnih preiskavi. Poročilo se glasi, da so Japonci s bombardiranjem mesta uničili 5300 kitajskih stanovanjskih hiš in trgovskih polopij ter a tem oropali 20,000 oseb strehe in doma.

Istočasno je nacionalistična vlada objavila uradno poročilo, ki se glasi, da so Japonci umorili 41 civilnih uradnikov, ki so hoteli organizirati biro zunanjih zadev po okupaciji mesta. Na listi mrtvih je tudi Tsai Kungli, komisar zunanjih zadev; ostale žrtve so njegovi pomočniki. Večinoma so bili prebodoši z bajeoneti.

Nacionalistična vlada je dovolila \$200,000 za pomoč prizadetim prebivalcem v Tsinanu; trgovska zbornica je dala \$100,000.

Vlada še nima popolnih uradnih podatkov glede seznama in števila mrtvih kitajskih vojakov in civilistov, ki so padli v boju z Japonci. Domneva se, da število presega 3000.

NOVO ODKRITJE V PETROLEJSKEM ŠKANDALU

Fallow zet je prejel od Sinclaira deset tisoč dolarjev.

Washington, D. C. — Harry F. Sinclair je dal R. W. Erhartu, Fallowemu zet, \$10,000 na dan, ko je petrolejski magnat obiskal Albert B. Falla, takratnega tajnika notranjih zadev, glede pogodbe oljnih zemljišč pri Salt Creeku.

Pogodba, ki je bila privatno oddana Sinclair Crude Oil Purchasing kompaniji, ko je Fall zavrgel petnajst drugih pogodb od raznih petrolejskih družb, je bila pred kratkom obnovljena med družbo in tajnikom Workom.

Senator Nye, načelnik senatnega komiteja za javna zemljišča, bo v par dneh uvedel preiskavo glede obnovljenja pogodbe. — Justični departament bo tudi storil korake, da se pogodba razveljavi, ker je bila sklenjena pod sleparsko pretvezo.

Zračna poština znižana

Washington, D. C. — Coolidge je podpisal redukcijo pristojbine za zračno pošto, ki je zdaj veljavna. Poština je znižana za polovico, od 10c na pet centov za pol unče.

STANARINA POVIŠANA, MEZDA PA ZNIZANA

Prizadetih je okoli štiri tisoč delavcev.

South Manchester, Conn. — Cheney Bros. Silk kompanija je najprvo znižala svojim delavcem mezdo za deset odstotkov, nato je pa povzela delavcem stanarino v svojih kompanijskih hišah. V tovarni trdke Cheney Bros. dela štiri tisoč avilnih delavcev. Kompanija lastuje mestce, v katerem se nahaja tovarna. Eden bratov je ravnatelj mestnega vodovoda, drugi pa kompanije je za prolavjanje in distribucije električne sile. Vse mestce je pa zgrajeno okoli tovarne in lepega posvetva družine.

V kompanijskih hišah je prostora za 450 delavskih družin. Neženjeni delavci in neomolene delavke prebivajo v kompanijskih prenočevališčih in prehranjevališčih. Boljše plačani delavci lastujejo svoje avte in so lojalni kompaniji. Besede se pa ne reče o onih delavcih, ki so plačani slabo.

"Tukaj smo val ene družina," pravi osebni ravnatelj a ponosom tuje, ki je prišel gledat tovarno in posetstvo. Kompanija je pripravila igrišče za oporišne in košarne šoge, trofeje za zmagovalce in ustanovila je kompanijsko unijo.

Svet kompanijske unije sestoji iz pet in dvajset delavskih zastopnikov in kompanija pasli nanj, da ne dela kompaniji škodljivih akcij. Najprej se imajo voliti odbor in delavci smejo glasovati se eno izmed treh imen, ki so vrh liste.

"Imeli nismo prav nobenih sitnosti, ko smo znižali mezdo delavcem," pojasnjuje ravnatelj. "Pogovorili smo se o znižanju s svetom, ki zastopa delavce, da je znižanje mezde potrebno."

Preden je kompanija znižala delavcem mezdo, je izšel članek v listu "Monthly Labor Review, da so delavci v tovarni trdke Cheney Bros. povzeli produkcijo na delavca. Število delavcev v razmerju vsakega produkta za tisoč dolarjev se je znižalo od leta 1914 pa do leta 1926 za 46 odstotkov. Število uslužbenecv, ki prejema mesečno mezdo, se je pa znižalo za pet odstotkov.

Sila, ki se vporabi na uro, se je povečala za 21 odstotkov. Ako se govori v besedah dolarjev iz leta 1914, tadaj se je individualna produkcija pomnožila za 86 odstotkov.

Delavec, ki je v letu 1914 produciral za trdke blaga v vrednosti \$1,000, je v letu 1926 produciral blaga, ki je bilo vredno \$1,860.

BALDWINU NE BO TREBA PRESEDETI JETNIŠKE KAZNI

Newjerjsko apelno sodišče je kasiralo obsojdo nižjega sodišča.

New York, N. Y. — Kakor Damoklejev meč je visela obsojda v šestmesečno ječo nad Roger N. Baldwinom, predsednikom Unije za ameriške civilne svobodščine, dokler ni newjerjsko apelno sodišče kasiralo obsojdo nižjega sodišča.

Baldwin je bil aretiran leta 1924 ob času stavke civilnih delavcev v Patersonu, ko je on v družbi drugih članov Unije za ameriške civilne svobodščine vztrajal, da imajo stavarji pravico zborovati v svoji lastni dvorani.

Sovjeti zaprli vse igralnice za donar

Buharin našel šest največjih sovražnikov sovjetskega napredka.

Moskva, 18. maja. — Sovjetska vlada je včeraj odredila, da se zapro vse javne igralnice po vsej Sovjetski uniji. S tem pride konec igralnih orgij, ki so prišle v letu 1921, ko je Lenin uvedel "nevo ekonomsko politiko". Takrat so v Moskvi odprli igralne kazine po zgledu onih v Franciji in igralna furija se je hitro razpela po vseh mestih. Leta 1923 je Moskva dobila na davku od igralnic štiri milijone slatih rubljev; s tem denarjem so sovjeti popravljali ulice, vodovod in plinov napravo.

Nikolaj Buharin, predsednik izvrševalnega odbora tretje internacionale, je anoni na kongresu organizacije komunistične mladine (Kosomol) apeliral na delegate, da pobijejo šest največjih notranjih sovražnikov sovjetskega sistema. Ti sovražniki so:

1. Bogati kmetje, ki akopirajo s šitom in ovirajo lvsavos šita ter izstradavajo industrijske delavce v mestih.
2. Versko življenje, ki si vlasti osvaja šenaki spol in se sajeda tudi v delavske sioje.
3. Poleg ruske ortodoksne aktivnosti se pojavljajo v Rusiji rane druge ortodoksne akte, ki iščejo pristave med delavci.
4. Narodni antisemitizem, ki se pojavlja celo v komunistični stranki sami.
5. Nagnjenost h kapitalističnemu grabljenju denarja in razbradanemu uživanju, ki se tudi pojavlja med komunisti samimi.
6. Buharin je rekel, da se med komunističnim uradništvom stvarja nova aristokracija, ki se zanima le za karte, šenake in vino ter si išče privatnih dogodkov po vgladu starih ruskih plemičev.
7. Šesti sovražnik pa je pijančenje med delavci, ki porabijo 15 odstotkov svoje plače za alkohol. Alkoholizem se razširja tudi v rdeči armadi. Teh šest glavnih sovražnikov ogroža sovjetski sistem, zato jih je treba pobijati brez uamljenja.

Nobele ni našel Leninove semlje

King's Bay, Spiebergi, 18. maja. — Noblov zrakoplov "Italia" se vrača na Spieberge. Včeraj je bil pri Novi zemlji. Nobiljeva radiodepeša se glasi, da je "Italia" krožila 34 ur vzhodno od tečaja in iskala Leninovo zemljo (polarni otok, ki se je prej imenoval Zemlja carja Nikolaja II.). a našli je niso nikjer. Nobile amatra, da sploh ni tega otoka in da bo treba revidirati geografijo arktičnega paaa. Med plovbo se je zrakoplov ves čas boril s snežnim viharjem.

DOMAČE VESTI

Dne 17. maja je posetil glavni stan SNPJ dr. Vinko Sarabon iz Ljubljane, ki se sedaj nahaja na predavateljski turi po nekaterih večjih slovenskih naselbinah v Ameriki. Dr. Sarabon je profesor zgodovine in geografije na ljubljanski univerzi in sportni urednik "Slovenca". Njegova predavanja so ilustrirana in se največ nanašajo na zemljepisne Slovenije. V Ameriki ostane nad mesec dni.

Uredništvo Prosvete so dne 18. maja obiskali sodrugi, ki so prišli na VII. zbor JSZ, Anton Garden in John Krabelj, Cleveland, O.; Anton Zornik, Hermine, in John Kern, Canonsburg, Pa.; Nace Ziemberger, Glencoe, Ohio, Geo. Raukar, Paw Paw, Mich., in Louis Zgonik, Avella, Pa.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za izven-
stvo \$9.00.
Naslov za vse, kar ima stik s uredništvom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS
198
Datum v oglepaju k. pr. (April 26-1928) poleg valnega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem časovom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

RUDARSKA STAVKA V DRŽAVAH PENNSYLVANIA IN OHIO.

Zaključek gl. odbora. Delitev podpore stavkujočim in razni nepotrební prepíri pri delitvi podpore stavkujočim članom S. N. P. J.

Bratje, ki so opazovali početje provokatorskega trsta niso mogli molčati. Pošljali so dopise uredništvu, urednik jih je predložil seji gl. upravnega odseka, kajti stvar je bila v preiskavi. Sestra Dernačeva je priobčila svoje dopise v "Delavcu." To je bilo lokalnim članom S. N. P. J. preveč. Pritisk, da se priobčijo dopisi od lokalnih članov S. N. P. J. je bil vedno večji in tako je gl. upravni odsek zaključil, da priobči samo en dopis in sicer brata Snoja, da javnost izve, da ni vse tako, kot poroča Ernest Bartulović v provokatorskem lističu. Na dopis brata Snoja je odgovorila sestra Dernačeva in tajnik lokalnega društva rudarske organizacije štev. 3562. V boljše razumevanje priobčimo še enkrat dopis brata Snoja, nato dopis sestre Dernačeve in tajnika lokalnega društva štev. 3562 rudarske organizacije s potrebnimi pojasnili. Gl. upravni odsek S. N. P. J. nima kaj skrivati pred javnostjo, ampak le želi, da javnost spozna vse poteze, ki jih je izigral provokatorski trst; da dobi pod svojo kontrolo denar, ki so ga prispevali člani S. N. P. J. v podporo stavkujočim članom S. N. P. J. na premogovnem polju.

Pismo brata Joseph Snoja se glasi:

BRIDGEPORT, O. — Zadanje čase se tu obdržujejo takovani progresivni shodi, ki so pod komunistično kontrolo. Na shodih govori komunistični govorniki od Pittsburgh Relief komiteja. Ne govori se nič proti operacijam, samo proti ujednim uradnikom. Delni so letake od IWW organizacije. Mi imamo organizacije. Kaj hočejo ta organizirati? Če res hočejo kaj organizirati, naj grejo v W. Va. in Kentucky. Vsek bi lahko sprevideli, da so to same intrige, kar hočejo za nas poslabšati.

Uradniki, vemo, da niso na mestu, a sedaj ni čas, da bi jih odstranili. Kje ste bili pri zadnjih volitvah? Torej rajši, držite se prof od teh provokatorjev, ker oni nimajo dobrih namenov. Obdržimo organizacije, katere imamo, kajti če to zgubimo, kdo ve, če bo Ohio še kdaj organizirana. Z uradniki moramo prihajati volitve pomesti. Zda je nemogoče, ker so bili pravilno izvoljeni in sraven je pa sedaj že to intrigiranje, ki ga poganja komunisti, bo vzel ugled stavki v splošno. Takovano javno mnenje bi se obrnilo proti nam.

Po 1. febr. smo prejeli politizirane, oblike in čerjive, od sledenih organizacij in oseb: Julie Krmelj, Springfield, Ill., 2 paketa; Frank Perbota, Milwaukee, Wis., 1 paket; od gl. urada SNPJ, 1 paket; od Lovrence Franka, Barberton, Ohio, 1 paket; od Ludvig Medvedskeha, ostroma od dr. dr. "Ivan Cankar", Cleveland, O., 24 parov čerjive za otroke od 1 do 14 let stare. Omenjeni rojak je pisal, da politizirane šteje 22 parov, bilo jih je pa 24. Toliko v pojasnilo. Od Frank Stempiharja, Virden, Ill., 1 paket. Vsem darovalcem in nabiralcem se naš odbor v imenu vzhodno-obihajskih slovenskih stavarjev zahvaljuje za pomoč. Zavedamo se, da je dosti darovalcev, ki so sami pomoči potrebni, pa si pritrjujejo, samo da pomagajo ubogim stavarjem. Naj bo tudi tega bolj enkrat konec in naši zavedni slovenski stavarji vas ne bodo postabili. Vse gor omenjene politizirane so prišle na naš odbor, oziroma na moj naslov in so bile (neka) že, drugo bo pa prihodnji teden) razdeljene in razpisane v različne tukajšnje naselbine med najbolj potrebne slovenske stavarje. Kakor sem že zadnjič poročal, da naš odbor rad videl, če katere naselbine dobi politizirane direktno, naj bi nas obvestila. Prosim pomožne organizacije, kadar kaj pošljejo v vzhodni Ohio, da bi nas obvestili naj z dopisnicami, kam so poslali blago. S tem bi storili veliko za nas, kar mi gledamo, da pomoč pride povsem enakomerno. Mogoče naselbine dobi politizirane od drugod in bi se morda mi posali. To bi ne bilo pravilno. Prošnje dobiva naš odbor smiraj in če nima pravih podatkov, se je težko pravilno ravnati. Pomoč je potrebna povsem posebno za otroke. Prosim še enkrat, da politizirane in tukajšnje naselbine to upoštevajo, kar je velike važnosti.

List "Delavec" je prinesel dopis 16. febr., ki ga je pisala Mary Dnač iz Neffsa, O. Ona udiha po tukajšnjem pomožnem odboru. Slovenska javnost naj izve, kdo je Mary Dnač. Ona, Frank Sepić in neka Lenča so vodilne glave provokatorskega gibanja v Neffsu in pri dr. št. 4 SNPJ. To društvo je pod komando hrvaških komunistov oziroma Sepića in Furlana. Sestra Dnač in sestra Lenča so pa njih orodje za slovensko javnost. Vsi drugi Slovenci v omenjeni naselbini so nasprotni njih početju. Lepo to ni za sestro Dnač. Kot poštena Slovenka naj se ne da izrabljati hrvaškim komunistom za slovensko javnost. Ona, kakor tudi omenjena Lenča, niso nikakršne podpore potrebne. Imajo svoje hiše, njih molže delajo, sraven pa tudi nobena izmed njih nima družine, oziroma otrok. Torej njima se še ne sanja, kaj je siromakstvo in še ne vesti, kaj je trpljenje družin stavarjev. Ker nimata otrok, oziroma družine, imata dosti časa na razpolago za provokatorsko delo. Očita, da ta odbor pravilno podpira ne deli. To se ve, ko bi brat Vincent Cankar poslal denar Sepiću in njegovi tajnici, potem bi bilo o. k. Noben potreben slovenski stavar ne bi dobil penja, pač pa komunisti in njih privrženci. Od Pittsburgh (communist) Relief komiteja so dobili ček za \$100 za Neffsa. Ostali je med brati in sestrami komunistov. To je tista poštna delitev! Sobrat Nace Zlemberger je in bo gledal, da denar, katerega prejme v pomoč stavarjem, bo del res za pomoč, da se obdrži bojna fronta stavarjev do zmage. Pomoč prejme vsak, kdo je pomoči potreben. To je kar komunisti bodo, ker se poštno dela. Pri njih je poštnost iz mode. Vsaka kolekta od strani njih je šla vse kam drugam kakor pa, za kar se je kolektalo. Kar so Slovenci prispevali in poslali na Pittsburgh Relief komitej, je slabo bilo bi nič ne dali, ker s tem ste pomagali provokatorjem. Slovenci stavarji v vzhodnem Ohiju niso tudi hoteli od tega prejeti, pač pa se po Ohiju posita za tisti denar dva

komunistična agitatorja, Kamenovih in Mincerih. To sta od Pittsburgh Relief komiteja. Obdržavata shodi, kot sem jih gori omenil. Tako se dela s stavarstvom podporo. Ne bi imeli agitirati na skupno fronto UMW, pa intriguje za komunisti in IWW. Ne bi bilo razbil UMW (se jim ne bo posrečilo), se bodo pa poskrili. Še komu mogoče pa zaslediti brez organizacije garati. Tako se že v večjih slovenskih narodih. Eden takih je v New Yorku.

Slovenski promogorji, pa niso in ne verjamite vsekem, kar se vede kar so menda najdi shodi. Držimo se UMW-a in kadar pridejo politizirane volitve ujednim uradnikom, pa val na agitacije, da si izvolimo uradnike, ki bodo delali res za dobrobit nas in naše organizacije. Nazaj popravljati je nemogoče, kar ni čas ne to. V tistem dopisu se govori tudi, da socialistični listi prejemale politizirane, kar ni res. Konferenca socialističnih listov in društev izabrala shodi je izvolila stavarstvom pomoči odbor dne 5. sept. na Neffsu, O. Dobili smo prvo podporo od Jugosl. soc. zveze, iz stavarstvene shodi Jugoslovanskega republikanskega združenja, vno to \$300 za vzhodni Ohio.

Druge konference, to organizacije so je vrhila 2. januarja v Bridgeportu in je ravno tisti odbor potrdila, vsem že malo bolj izpopolnila, da je bila dana sbr. Nace Zlembergerja naloga, da prejema denarno podporo, jaz pa oblike in druge politizirane. To pa zato, ker živim v Bridgeportu, ki je uradil slovenskih naselbin, da bo bolj priročno za delitev oblike, da jim bolj zadoštvijo vse naselbine. Ko smo to organizirali, je bilo namenjeno v Proletaratu in Prosveti. Društva so lahko videla, če ni bilo prej, da bi se lahko premislili. Ampak je bilo vse tako in zadoštvilo in je še sdi, razum omili na Neffsu in katere so si sami nabavili. Tisti čas, ko smo mi vse to organizirali, sta vi omeili čen naselbine in Vincent Cankarja zahvaljati, kot je vala navada. Ko sta pa videli aspek, kako se ne rajši začeli zasedati in pripraviati na stavarje, je pa vas in Bartuloviča začelo sklamati po denarju. Sui takti Bartulović pohaja v Delavcu št. 7 in konča v št. 8. To je vse kar o njem omenim. Kar je drugaga v omenjenih dveh št., je samo zahvaljanje čen našega zaslusnega predsednika Vinc. Cankarja, ki se toliko izvema na stavarje. Bartulović, si je predelal za luna. Blati h-likor hotel, ampak ne bi vzel zaspune članstva v njega. Kadar bi ti in tisti Pittsburgh Relief in tvoj pripraviati toliko storili za stavarje, za SNPJ in slovenske delavce sploh kakor br. Vincent Cankar, potem bi bo narod kaj verjel. Ampak ne bi mogel še dokazati soliti s tisto 4 stransko sliko. Naši "napredni" listi so ne zdi, kot vidim, val združili. Rojak mi je prinesel dve strani Amerikanskega Slovence. Pogledam in list mi je bil tiskan 25. feb. enov. članka, "Stvar, ki ho maritoma oči odpreti". Tam je pomisti dopis iz "Delavca" od sestre Dernačeve. To ni nič, ampak stavek, ki se glasi: "Kako morajo se preizprati revede stavarje, ki so katoliškega prepričanja". Namreč članar mihali, da naš odbor (on pravi socialisti) previra katolišane pri delitvi podpore. To je tako velika laž, da se valje na more zaplasi. Takaj v Bridgeportu sta dva društv, ki spadata h KSKJ, šenske in meško, in vosej, ho se je delila denarna podpora, sem pošal sobrata Nace Zlembergerja v naše članov omenjenih društev, kot v hile članov SNPJ, čeravno ta odbor ni prejel nikakršne politizirane od katoliških organizacij. Na prepričanje niti najmanj naš odbor ne gleda. Podpora so in je bodo namreč dobili val Slovenci stavarji tukaj, ki ne podpre potrební. Mi delamo skupno v Bridgeportu, ne gledamo na versko pripadnjo. Ravno tako oblike. Naročil sem uradnikom in uradnikom dr. KSKJ, da pošljejo člane in članice kadar je bila delitev. Te odnore nismo samo enkrat opomnili, ampak pri vsaki priliki. Predsednik omenjenega dr. št. 23 vse politizirane in postaje pripelje brezplačno. Še mu v imenu odbora in stavarjev zahvaljujem za njegovo nalogo.

Še nikoli nisem ničesar pisal čen časopise ali osebosti, ko pa vidim takšno laž v časopisu, sem pa primoran. Zakaj pa ni urednik Amerikanskega Slovence preje o stvari prepričal, predno je to prinesel v javnost? Takaj živim en gl. odbornik KSKJ in je dr. Zakaj ni prej dobil podatkov od njih? Gl. odborniku sem tudi poročal in ga vprašal, če ve za kakšnega potrebnega, naj pride do mene. Torej mi živimo v prijetelstvu, nismo nikakršne verske mrtnice. Še posebej sedaj ne, ker se zavedamo, da slepoti mora biti, če hočemo kaj doseči. Torej, če omenjeni list tistega ne popravi ali podpore z dokazi, se drugič pogledamo drugat, kajti naš odbor deluje javno in nepristransko, osebosti ali prepričanja ne pozna. Mi gledamo, da pomagamo kjer je pomoč potrebna, pa naj bo prepričanja kateregakoli.

Darovalci darujejo potrebni, ne pa takim, ki podpre potrebni niso. Naš odbor apelira na vse prispevalce, da za naprej politizirane vse denarne prispevke na br. Vinc. Cankarja, ker od tu smo gotovi, da gre vsak čen v pomoč. Nikar pa ne nasadite in ne politizirane pa Pittsburgh Relief. Koliko so že prejeli in stavarji pa nič došli. Toliko v pojasnilo slovenski javnosti od strani našega odbora, kar je pravilno.

Omenim naj, da se sestra Dnač pritožuje, da je predala do Bridgeportu in da nimajo za gasila. Na to odgovorim sledeče: Ka je bila prva politizirane, je bil Neffsa navoz in smo po možnosti razdelili. Potem sem dobil prošnje za drugo politizirane, ko smo jo prejeli. Odgovoril sem, kaj da imamo na rokah in da jim pošljem, da ni treba hoditi in stroške delati. Sobrat Mauri je rekel, da bo se ne seji dr. št. 4 poročal, kaj da lahko pošljemo. Poročal je pa se ni nobeden zglašil. Kaj hočete potem? Mi žamo kar nam dobri zavedni rojaki pošljejo. Ali mislite, da imamo kako veleprodajalno? Imamo vse naselbine okrbvovati, kar vame dosti blaga. S tem končam in bratako posredavam vse rojake. Vem, da jih bo dosti štalo, ki me osebno poznajo. — JOSEPH SNOY, RFD No. 2, Box 7, Bridgeport, Ohio.

(Dolje prihodnjik.)

VESTI IZ NASELDIN

Glasba in mladina.

Duluth, Minn. — Med ameriško mladino je nastalo zadnje čase veliko zanimanje za godbo ali muziko. Tukajšnje javne šole so v ta namen uposile dva učitelja glasbe, in sicer enega za godbo na pihala in druge godbene instrumente, drugega pa za poučevanje gosli in orkestra. Samo v javnih šolah se v tem letu podučuje izmed 2,885 otrok okrog 300 mladine na razne instrumente. Kakor je razvidno iz dosedanjih mladinskih koncertnih programov (recitala), lahko rečemo, da mladina zelo lepo napreduje. Ako bo šlo po vseh delih dežele tako naprej, bodo Združene države v kratkem na prvem mestu na polju godbe.

Za nabavo učiteljev glasbe moramo v prvi vrsti biti iskreno hvaležni šolskemu odborniku rojaku Aug. H. Brutalichu in vsem ostalim odbornikom, ki so mu pripomogli, da se je ta ideja udejavljala, ker so se skupno trudili, da je šolski odbor nastavlil omenjena učitelja.

Poleg teh učiteljev imamo tudi več privatnih učiteljev glasovirja, ki imajo veliko število učencev. Kakor drugi učenci, bodo tudi učenci dobro znane privatne učiteljice glasovirja, mrs. M. J. Prebille, priredili dva koncerta. Prvi se bo izvajal v soboto dne 26. maja, drugi pa v soboto dne 2. junija. Dva koncerta sta radi velikega števila učencev. Tako bodo imeli vsi

Razprave o iniciativah

West Newton, Pa. — Vsak član SNPJ plača mesečno v konvenciji sklad 3c ali v enem letu 36c in v štirih letih \$1.44. Plačujemo torej vsi enako.

SNPJ izkazuje v svojem imeniku okrog 640 društvenih številk. Rečimo, da ima 600 društev, kajti nekaj se jih je razpustilo in prenehalo s poslovanjem. Če bi bilo članstvo enakomerno razdeljeno, bi šlo vsako društvo približno 60 članov in članke; vseh je 33,000. Na podlagi te razdelitve bi vseh teh 600 društev imelo pravico vsako do svojega zastopnika — torej 600 delegatov za prihodnjo konvencijo. Konvencije v Waukeganu je stala jednota na voljah in dnevnih \$50,330.39. Na vsakega njenega delegata je prišlo okrog \$180.39 stroškov, v katerih so vključene le vzoine in dnevnice, ne pa drugi konvencijni stroški (najemnina dvorane, tiskovine, zapiski itd.) Društvo, ki ima 50 članov, plača v štirih letih v konvenciji sklad \$72. Njegov primanjkljaj, če vzamemo za bazo VIII. redno konvencijo, znaša \$108.89. Društvo, ki šteje 70 članov, vplača v štirih letih v konvenciji sklad \$108.80; primanjkljaj znaša \$76.89. Društvo, ki ima sto članov, plača v 4 letih v konvenciji sklad \$144, a ima še vedno primanjkljaja \$36.89. Če bodo stroški prihodnje konvencije takšni kot se bili stroški osme redne konvencije, mislim, da bodo še celo višji, tedaj jih pokrje društvo, ki šteje 120 članov. Ob zaključku leta 1927 smo imeli v konvencijnem skladu \$27,517.58, če v tem ali prihodnjem letu ne narastemo, bo skupna vsota v konvencijnem skladu ob zaključku leta 1929, \$55,237.58. Torej približno toliko, kot nas je stala prošla konvencija z njenimi 280 delegati.

Sedanja pravila določajo: — Vsako društvo, ki šteje od 50 do 200 članov, sme poslati 1 delegata, na vsakih nadaljnjih sto članov pa po enega več.

Iniciativa društva št. 5/ določa, predlog A: Vsako društvo, ki šteje od 100 do 250 članov, sme poslati enega delegata. Društva, ki štejejo nad 250 članov, smejo poslati enega več. Nobeno društvo ne sme poslati več kot dva delegata. Društva, ki štejejo manj kot določeno število članov, se v svrhu volitve delegata lahko združijo. — Predlog B: Delegatje za prihodnjo konvencijo SNPJ se volijo po okrožjih, in sicer: na vsakih 250 članov odraslega oddelka po enega delegata.

Radi teh dveh predlogov se argumentira o enakopravnosti in demokraciji, enako plačuje, hočemo enake pravice; iniciativa ima skrite namene itd. Ampak vse to vzrujanje je nepotrebnost. Vsako stvar se lahko premotri trezno in stvarno. Treba je le nekoliko misliti, pa gre. In pa mrtnice ter sumnje, ako so neosnovane, je treba opustiti.

Prošla konvencija je o vprašanju zastopstva društev na konvenciji mnogo razpravljala. Nekateri so vneto zagovarjali predlog, da se naj število delegatov za bodočo konvencijo omeji. Namesto, da bi dve društvi, ki imata po 50 članov, imeli dva delegata, naj imata enega skupaj. Njihov predlog se je glasil v smislu sedanjega predloga A. Zastopniki malih društev so zelo ugovarjali tej očitali prvim, da hočejo pripraviti mala društva ob delegate. Nekdo je predlagal, naj ima vsako društvo, ki šteje 25 članov ali več, pravico do delegata in dobil je precej pristaveh, kajti saj "vsi plačujemo enako." Ko so ali potem na razpravo predlogi glede zastopstva velikih društev, so nastopili proti njim najbolj tisti delegatje, ki so prej najbolj glasno govorili, da se jim hoče kratiti pravico zastopstva in na glasali svoje demokratske nazore.

Predlog A v iniciativi društva št. 5 v bistvu nič ne spremeni sedanjega volilnega reda, pač pa zmanjša samo delegacijo. Predlog B je našemu članstvu nekaj novega in je ljudstvo po naravi konservativno. Pravimo, da za tak sistem še nismo zreli in za

OPREDOVANJA

Industrijska revolucija.

Mr. Glenn Frank, predsednik wisconsinške univerze, piše:

"Ena najznačilnejših revolucij v zgodovini se vrši pred našimi očmi, ne da bi mase ljudstva znale, da se nahajajo sredi revolucije. Revolucija je v teku v ameriški industriji, ampak povprečni Američan se ne zaveda pomena niti momentalnosti te revolucije.

Revolucija je v naraščajočem nadomeščanju delavcev s stroji v vseh industrijah.

V zadnjih par letih je lahko bistro opazovalec opazil dvoje razmer v ameriškem industrijskem življenju, ki so se kosale z rama ob rami in ki so si navidezno nasprotovale. Prvi smo videli, da je v industrijah vedno manj delavcev in drugi so iste industrije povečale svoj produkt.

Na primer: leta 1920 je bilo 2,022,532 železniških delavcev v Združenih državah, leta 1927 je pa bilo 1,764,000 železniških delavcev. Medtem pa, ko je v sedmih letih padlo število železnišarjev za 13 odstotkov, je istočasno porasel tovorni promet za 15 odstotkov na tonsko miljo. — Drugi primer: nedavno je prišlo na dan pred senatnim meddržavnim trgovskim odsekom, da je neka premogovniška družba v zadnjih štirih letih znižala število svojih delavcev za 36 odstotkov, obenem pa je pomnožila svoj produkt za 66 odstotkov.

Kako se je to zgodilo? Stroji so nadomestili delavce. Proizvajalni proces se znatno izboljšuje; mehanizem dela namesto človeških moči. Tako smo prišli v čas, ko je vedno več delavcev brez dela, dasi industrije obratujejo z vedno večjo silo.

Ameriška industrijska revolucija je danes v drugi fazi. Prva faza je bila v 19. stoletju, ko so se pojavili stroji, ki so vrgli rokodelce na cesto. Danes pa prihajajo veliki stroji, ki mečejo male stroje in male industrije na cesto.

Vprašanje naših političnih in industrijskih državnikov mora biti: Ali bomo razumnejši pilotje te prehodne dobe kot so bili naši očetje?

Tako Glenn Frank.

Mož je potrdil od prve do zadnje pike moj članek na tem mestu pred nekaj meseci. Industrijska revolucija je v razmahu. Revolucija je v tem, ker ameriške industrije prihajajo v roke mehanike produkcije — in proizvajanje vsega se industrializira, mehanizira.

Danes imamo brezposelnost ne zaradi tega, ker tovarne in rudniki potivajo (izvzemši deloma tam, kjer je štrajk), temveč zato, ker industrije obratujejo bolj kot kdaj prej strojno, mehaniko — brez delavcev. Navadnih delavcev sploh nihče ne mara več; izučeni delavci pridejo kmalu na vrsto, ko tudi njih ne bo več treba. Rudniki bodo mehanizirani in stavbno delo postane kmalu fabriško: cele stavbe, ki ne bodo več iz opeke, postavijo v tovarnah in odpeljejo ter zlože na mestu. Farme se industrializirajo.

Frank polaga političnim in industrijskim (industrijskim) — smo že tam) državlnikom vprašanje, kako izvzijo iz te prehodne dobe. Da, kako? Kaj bo z delavci?

Ali naj razumni delavci nastopijo proti strojni produkciji? Bili bi bedaki! Stroji, mehanizem vendar osvobojuje delavca teškega in mučnega dela. Prava svoboda za delavca pride šele takrat, ko bo samo obračal ročice in pritiskal gumbe. Da bi je kmalu prišla! A kaj medtem? Delavci morajo živeti in nekaj delati.

Vprašanje postane akutno v prihodnjih par letih. Ali so ameriški delavci pripravljeni na rešitev tega vprašanja? Ako niso — ga rešijo zanje kapitalisti (industrijski državniki) in slabo bo za delavce.

Meni se zdi, da bo ta prehodna doba ena največjih kriz za ameriške delavce.

Vesti iz Jugoslavije

PRVOMAJSKA PROSLAVA V SLOVENIJI V ZNAMENJU PREBULENJA

(Izvirno.)

Prvi maj, ta praznik dela, je bil v Sloveniji letos dobro praznovan. More se celo reči, da kljub dežju in slabemu vremenu sploh, takega prvega majnika delavske Slovenije ni imela. Je to že zdrav znak konsolidacije delavskega gibanja v domovini.

Kraljeva, klerikalna oblast je sicer prepovedala vse proslave, čeprav ji načeljuje sam dr. Anton Korošec, katoliški policijski minister ali delavci so kljub črniemu klerikalnemu terorju enotno manifestirali na praznik. Dela na dan 1. maja za socializem.

Posebno veličastne proslave so bile v socialističnem Mariбору. Dasiiravno je gospod Korošec prepovedal vsake obhode in manifestacije, se delavstvo ni grozilo v terorja ustrašilo. Delavci in uradniki Mariбора so se zbrali v veličastno povorko in nato odkorakali na trg Svobode. Rečci praporji, posamezne delavske korporacije, pa to bodisi izobraževalne, kulturne, športne, telovadne, strokovne ali politične in gospodarske, so tvorile elito spoveda mariborskega razredno zavednega proletariata, ki je na ta dan, na praznik dela, manifestiral za socializem, za mednarodno proletarsko solidarnost in demonstriral proti vojni, proti sedanjemu krivičnemu družabnemu redu, proti imperializmu in izkoriščanju ljudskih množic.

Vsa ogromna masa je bila strogo disciplinirana in je s tem pokazala svojo zavednost. Povorka je potem krenila v Gamlinovo dvorano, kjer se je vršilo veliko zborovanje. Govorilo je več vodilnih sodrugov, med njimi s. Viktor Eržen, ki je povedal pomen 1. maja za delavstvo. 1. Maj je praznik dela, na ta dan počiva delo, ker so si to izbojevali že pred desetletji — proletarici onstran mejk.

1. Maj je simbol delavskega srečanja, je proletarska Velika noč!

V Ljubljani ni bilo spreveda. Oblast ga je prepovedala, sodrug, zlasti tako zelo revolucionarni komunisti, pa niso imeli take korajže, kakor "zmerni" in "nazadnjaški" socialisti v Mariбору.

Vršil pa se je v Ljubljani dobro obiskani shod v dvorani Mestnega doma. Shod je otvoril s. P. Škerlj in podal besedo sodrugu Golouhu, ki je govoril v imenu Socialistične stranke.

Govoril je tudi komunist Gustinčič, ki pa je v svojem govoru napadal socialiste, čeprav so ti dali s socialisti pred dnevi besedo, da nobenih medsebojnih napadov ne sme biti na enotni proslavi 1. maja. Sicer pa njegov govor tudi ni bil stvaren. Za njim je govorila sodružica Rakovčeva za zvezo delavskih žena in deklet. Povdarila je potrebo solidarnosti in njegove besede, proletarica s proletarko.

Na osvoboditev izpod meščanskega kapitalističnega jarma. Žene se priključujejo borbi proti kapitalizmu in one trdno verujejo v 1. Maj, v praznik Odrdenja, pesnični praznik dela. Govoril je še s. Stukelj v imenu delavskih izobraževalnih organizacij Svobode. V svojem govoru je obrazložil pomen delavske kulture, ki mora biti svoja, lastna, porojena iz lastnih sredstev, lastnih moči in odvisna samo od delavca. S socialistično kulturo bo delavstvo kmalu doseglo 1. maj.

Tudi v ostalih industrijskih centrih ter revirjih so se vršile proslave 1. maja. Bile so enotne, le tu pa tam so komunisti v svoji zagrozenosti motili dotičen potek proslav. V Trbovljah, v Zagorju, Hrastniku, Celju, Jesenicah, Kranju, Litiji, Brezicah, Zidanem mostu, vsej Sloveniji, kjer je zavedno delavstvo, povsod so bili shodi, povsod zborovanja.

Letosnje praznovanje prvega maja je pokazalo slovenskemu delavstvu tole: Konsolidacija delavskega socialističnega gibanja je na pohodu. Delavstvo prihaja do spoznanja, da

je njegova rešitev le tedaj, če se zdrami, če se zave, da nima ničesar pričakovati od kapitala, če ve, da ga mora rešiti le borba z buržoazijo. Zmaga delavskega razreda pa more biti le, če je delavstvo organizirano, in enotno.

Prvomajniške parole pa, ki so bile ta dan tolikokrat izrečene, ostanejo neizbrisno v spominu. Delavstvo bo delalo na to, da se te parole uresniči.

Živel prvi maj!
Živela razredna borba!
Živel socializem!

Novi stanovanjski zakon sprejet.

Beograd, 28. aprila.

Na današnji seji Narod. skupščine v Beogradu je bil končno definitivno sprejet novi stanovanjski zakon, o katerem smo že sivečasno poročali v Prosveti. Poročevalec vladne večine, ki je zagovarjal ta zakon, je bil poslanec Jevremović. On se je sicer zelo malo bavil s tem zakonom, nego v glavnem samo prečital besedilo novega zakona. V generalni debati, ki se je takoj po poročilu vnela, je imel najdaljši in največji govor naš delavski poslanec sodrug Pitejan.

Protestiral je v svojem govoru proti postopanju Vukičević-Koroševe vlade, ker je šla preko njegovega predloga, dasi ga je odobrila Narodna skupščina in je bil v skupščinskem odboru soglasno sprejet. Novi vladni zakon o stanovanjih ne odgovarja faktičnim potrebam prebivalstva in je zato nesprejemljiv. Zlasti se vidi kapitalistična tendenca v določbi glede določanja najemnine. N o v i stanovanjski zakon določa celo višjo najemnino, kakor jo zahtevajo hišni posestniki.

Za sodrugom posl. Pitejanom se je oglasil tudi dr. Matek, radličev, ki je prav tako protestiral proti novemu stanovanjskemu zakonu.

Nato je prešla skupščina na glasovanje. Glasovalo je 119 poslancev vladne večine za novi stanovanjski zakon, 59 glasov opozicije pa je bilo proti reakcionarnemu novemu stanovanjskemu zakonu. Prav tako je bila sprejeta narodna skupščina ta zakon tudi po specialni debati.

Slovenski klerikalci, kot "socialno čuťci" ljudje, so zopet prav lepo pokazali, kaj da so.

Krvice proslave prvega maja v Zagrebu. V Zagrebu bi se morali vršiti dve proslavi in sicer socialistična in komunistična. Oblast je posegla vmes in zborovanje je odpadlo. Zato so komunisti formalno spoved, ki je odkorakal v ilico. Tu je razburjena masa delavcev in proletariata, ki je razburjena v probojnih kmetov navalila na trgovinske izloče in pobila precej šip. Polcija je takoj nastopila in rezultat proslav je bil ta, da je bil aretiran s. Kamilo Hrovatin ter še 17 komunistov.

Dr. Korošec si bo brezdvoma pripel — medajlo ...

Anton Vičič iz Chicaga v Ljubljani. 30. aprila je dopotoval s. Anton Vičič čil in zdrav v Ljubljano posetit svoje sodrudnike. Koj isti dan se je udeležil na predvečer majske proslave gledališke predstave "Kri-za", ki mu je močno ugajala.

Ogledal si je nasebino "Stan in Dom", Konsumno društvo, Zadrugno banko itd. S prvimi vtisi je zelo zadovoljen.

Smrtina kosa. V Ljubljani je umrl po dolgotrajni bolezni Ernest Fabiani, posestnik v Lescah. — 4. maja je umrla posestnica Apolonija Škrnjačeva, rojena Supančič. — Na Dunaju je umrl v najlepši dobi svojega življenja visokošolec Alojzij Petrič iz Borovnice. — Na Resljevi cesti št. 25 je umrla po dolgi in mučni bolezni Marija Carmanova. — V splošni bolnici je umrla Antonia Velčeva, soproga železniškega uradnika.

V Ljubljani je umrl bivši uradni delegacija finančnega ministrstva Rafael Oblak, rodom iz Novega mesta. — V Gornjem gradu je umrl Alojz Mikuš, posestnik in gostilničar.

Razprava o iniciativah

(Nadaljevanje s 2. strani.)

rantov je mnogo in vsi pravijo, da hočejo delati dobro in v interesu SNPJ. Vsi so za enakopravnost in demokracijo in za razne spremembe. Ampak kar se tiče konvencije in volitev delegatov — to naj ostane po starem. — Joseph Zorko.

Mullan, Idaho. — Glede razprav v Prosveti, bi človek, ki ne pozna jednote, mislil, da vsako društvo dela svoja lastna pravila in da so mala društva zapostavljena od velikih. Jednota je demokratična, vendar pa je soditi iz dopisov, kot bi se godila krivica manjšim društvom.

Pa pogledimo: tisto, kar je bilo pred desetimi leti praktično, danes ni več, zato ne, ker je resnica, da veliko delegatov da veliko stroškov in ravno tako tudi sprejme malo število delegatov dobre, za jednoto koristne točke, kot veliko število. Večina dopisnikov hoče imeti neko demokracijo, kakor bi je ne bilo. Pravila so ena za vse članstvo in za vsa društva enaka, pa naj pride delegat odkoder hoče in naj zastopa katerokoli društvo; on bo delal v korist jednote in pravila za vse članstvo enaka. Tukaj ne more biti nobeno društvo zapostavljeno ali prednjačeno, pa naj šteje 7 ali pa 700 članov. Pravila so za vse enaka. Torej čemu tisto podkivanje, da ni demokracije!

Ta stvar se sliši tako, da so nekateri tako zlobni ali nevedni, da hočejo uničiti dobre predloge. Društvo št. 5 je imelo dober namen — ne zase — ampak za vse članstvo, ko je iniciativno predlog za manjše število delegatov. Pred desetimi ali dvajsetimi leti, ko je bilo še samo 200 društev, je bila stvar na mestu, če je vsako društvo pošlalo delegata. Ampak zdaj je 640 društev in če bo toliko delegatov, kdo jih bo plačal? Članstva ni veliko število, ampak društev je, ker se je veliko društev razcepilo. Torej če vse te okoliščine premislimo, moramo priznati društvu št. 5, da hoče koristiti jednoti, ne pa škodovati, kot mu očitajo nekateri dopisniki. Če tak človek pride slučajno zastopat članstvo na konvencijo, sami veste, kakšno konfuzijo lahko napravi ali zavleče ali pa celo prepredi v resnici dobre in koristne predloge za jednoto.

Še enkrat: vsak delegat zastopa le članstvo in jednoto, ne pa društev, oziroma je poslan od društva, ampak na konvenciji se ne govori in ne dela v korist posameznega društva. Tam se dela za jednoto, torej za vsa društva enako. — Danes vzameš prestopni list in greš z njim k vsakemu društvu SNPJ in hoče res misliti, da društvo št. 5 hoče komandirati druga mala, boš lahko sam deležen teh "privilegijev." Saj te sprejmejo radi, glavno je, da se s prestopnim listom izkažeš, da si član SNPJ. Ali se bojiš, da te ne bodo sprejeli, če prideš od društva, ki ni imelo delegata na konvenciji?

Da se ti konfuziji pride v okoliščini, predlagam, da se delegate v bodoče po članstvu volijo, ne pa po društvu, torej tako, kot glavni uradniki. Vsako društvo ima pravico imenovati kandidata in izmed teh kandidatov se naj potem izbere število, ki odgovarja potrebam in razmeram, to je: denarnim razmeram. Določil se naj \$7 dnevnic. Društva naj v bodoče izbirajo delegate in društveni tajnik naj pošlje njegovo ime v glavni urad. Potem pa naj članstvo izbira svoje delegate izmed teh kandidatov. Kdor dobi največ glasov, gre potem na konvencijo za jednoto, ne pa kot se sedaj piše in predlaga neke avtokratičnosti posameznih društev.

Vem, veliko članov ne razume, ker čitati ne zna, ali pa noče znati tolmáčiti pravil, zato pa tembolj zgažajo delajo, češ, da gl. odbor dela po svoji volji. Tudi mislijo nekateri, da tri milijone dolarjev je strašno velika vsota. Če bi si jo pa enako razdelili med 50 tisoč članov, pride komaj \$60.00 na posameznika. George Garnik, član št. 214 SNPJ.

Ringo, Kana. — Društvi št. 5 in št. 600 imata razumno članstvo. To se vidi iz njih iniciativ in iz razprav njih posameznih članov, kajti, ako članstvo dobro premisli, sta obe iniciativni članstvu SNPJ v korist. Gotovo, ako bi bilo vse članstvo razumno, bi zadostovala iniciativna društva št. 5, ki bi toliko znižala delegacijo, da bi bila dosti velika dvorana SNPJ za prihodnjo konvencijo. Nekateri pišejo, da bodo mala društva prikrajšana in da ne bodo zastopana na prihodnji konvenciji, ako bo sprejet načrt št. 5.

Cenjeni člani in članice, premislite dobro vse. Mi imamo svoje glasilo, v katerem vsak član lahko razpravlja in priporoka svoje ideje. Ako se te ideje dobre in v korist SNPJ, jih bodo delegati gotovo upoštevali. Premislite dalje, ako dve ali tri društva skupno izvolijo enega razumnega delegata, ki bo delal v korist SNPJ, to je, v korist članstva, ali ne bo to v našo korist? Mesto da bi plačali tri delegate, bomo plačali enega, ki bo delal za naše skupne koristi; saj vai spadamo pod eno organizacijo — SNPJ. Verjemite mi, ako bi mi poslali 50 razumnih in razsodnih delegatov na prihodnjo konvencijo, da bi napravili boljše delo in v krajšem času, kakor ga je zadnja konvencija a številno delegacijo, katerih je bilo nekaj, ki so samo ovirali druge pri njihovem delu za korist SNPJ.

Po sedanjih pravilih bo prihodnja delegacija še večja kakor je bila na zadnji konvenciji. Zdjaj pa premislite stroške za 50 delegatov, ki bi spravili ravno isto delo tako dobro ali boljše, kakor pa 400 ali več delegatov. Ali bi ne bilo to nam v korist, ker s tem bi prihranili precej tisočakov, katere bomo morali plačati tako, ker nekateri mislijo, da ne bodo imeli zastopstva, ako ne pošljejo delegata. En delegat, ki je razumen in gleda na korist SNPJ, lahko zastopa 500 ali 1.000 članov in članic, pa ne bodo nič slabše zastopali, kakor so bili dosedaj, ki je 1.000 članov pošlalo 10 delegatov ali več, pa ni bil samo eden nerazsoden, med njimi, ki je pokvaril delo ostalih devetih. Kaj pa stroški: 1 delegat ali 9? Nekateri tudi pišejo, da bi velika društva diktirala malim. To so po mojem mnenju prazne besede, kajti, kakor sem že rekla, da imamo glasilo vsi odprto, mala in velika društva in ako bodo velika društva delala v korist sebi in SNPJ., bodo delala tudi v korist malih društev. Torej nič strahu pred takim diktatorstvom.

Dalje imamo v pravilih splošno glasovanje, ki se ga lahko poslužimo, kjer bo večina, se manjšina mora podati. Kakor je razvidno je več malih društev kakor velikih. Torej smo mi na konju. Tako vidite, dragi člani, bi mi lahko prihranili ogromne stroške, ako bi rabili razum. Imeli bi lahko močan izredni sklad. Za časa kriz bi jaz priporočala, da vsak, ki je v takih razmerah, da mora prisiti za podporo, bi moral objubiti, da kakor hitro mu bo mogoče, da bo vrnil vsoto, katero se je izposodil. Samo bolnike in vdove naj bi se ne naprej podpirale, kakor dosedaj. Tako bi se iznebili izkoriščevalcev omenjenega sklada in spravili bi skupaj dovolj veliko vsoto za vse slučaje. — Mary Bernik, članica št. 228 SNPJ.

Indiana Harbor, Ind. — Naše društvo št. 522 je na redni seji meseca maja vzel v pretes obe predloženi iniciativi in po kratki diskuziji obe zavrglo.

9. konvencija naj se vrši v Chicagu, kot določeno na 8. konvenciji. Naše mnenje je, da delegatov ne v Chicagu in ne v Chicagu ne bodo Slovenci dali stanovanje in ne hrano zastop.

V glasilu čitam, da bo neugodno za delegate v Chicagu ter da bodo imeli stroške; predalec bo hoditi do dvorane SNPJ. Naše mnenje je, da javimo članstvo SNPJ, naj izvolijo delavce za delegate, a ne visoke ljudi, ki ne marajo biti v vsakem kraju na stanovanju in ne daleč hoditi do konvencije dvorane. — John Mayer, tajnik.

RAZNE VESTI

URADNIKI OBTOŽENI KORUPCIJE.

Uvedena je preiskava.

New York, N. Y. — Največje ameriško mesto strmi radi korupcijskega škandala, ki se sedaj razgalja pred njegovimi očmi.

Obtožba, da so višji mestni uradniki udeleženi v graftu nad dvanajst milijonov dolarjev, kateri so bili nagrabljeni v pretečenem letu, je dala povod za obširno preiskavo.

Odkritja plačilnih list v departamentu za čiščenje cest, ki prikazujejo, da so se oddajala mestna dela gotovim podjetnikom, kateri so potem dajali velike vsote denarja tistim mestnim uradnikom, ki so glasovali za pogodbe, ki so bile v korist podjetnikom. — William Loughed, nadzornik mestnih hlevov, je prisnil krivdo in obenem obtožil veliko število drugih mestnih uradnikov. Davkoplačevalci so bili na ta način osepčani za kaka dva milijona dolarjev samo pri delih v Brooklynu. — Preiskava graftarskega škandala je dala mnogo municije v roke političnih nasprotnikov šupana Walkerja. Walker je sedaj tarča republikancev, kateri mu očitajo, da je on odgovoren za korupcijo. Korupcijska afera bo prinesla na dan še marsikateri škandalček mestnih uradnikov.

Bratovščina železniških uslužbencev sprejeta v Ameriško del. federacijo.

Columbus, O. — Bratovščina železniških klerkov, tovarnih nakladačev in postajnih uslužbencev, je sklenila v četrtak na svojem zborovanju, da se zopet pridruži Ameriški delavski federaciji.

Bratovščina je l. 1925 odklonila se podvrči gotovemu odklonu federacije, kar je imelo za posledico, da je bila Bratovščina suspendirana.

Napad na Sacco-Vanzettijevog krvnika.

New York. — Hiša Roberta Elliotta, krvnika petih držav na vzhodu, je bila v noči od četrtka na petek poškodovana vsled bombe razstrelbe. Bomba je podrla por. Ranjen ni bil nihče. Elliott, ki stanuje na Richmond Hillu, Long Island, je tudi krvnik za Massachusetts in je uradnoval pri eksekuciji Sacco in Vanzettija v zadnjem avgustu. Polcija dolži osebe, ki so v sodru ali simpatizirajo s kom izmed eksekutiranih obojencev.

Vare posvan v Washington.

Washington, D. C. — William S. Vare, ki je bil izvoljen senatorjem in kateremu je bil sedež v senatu odklonjen, je pozvan, da nastopi danes pred Reedovim komitejem, ki ima v rokah preiskavo glede potrošitve velikih svot denarja, ki so bile izdane za Varevo volilno kampanjo. Vare je pozvan v glavno mesto, da poda izjavo glede njegove volilne kampanje.

Gasilci odkrili žganjarski kotliček.

Chicago. — Gasilec, ki so bili poklicani, da pogase ogenj, ki je nastal v poslopju na 5339 Shields ave., so odkrili žganjarski kotliček in veliko drugih priprav za žganjekuho v kleti poslopja. Eksplozija kotlička je povzročila ogenj in to je najbrž vzrok, da je lastnik poslopja popihal brez sledu.

Umri med predavanjem o negotovosti življenja!

Chicago. — Calvin Wanson, statistik Union Central Life Insurance Co., je v četrtak zvečer predaval nameščencem družbe v 23. nadstropju Bankers Buildinga o "negotovosti življenja." Sredi predavanja je pa nenkrat omahnil in se zgrudil nezavesten. Zdravniška pomoč je bila brez uspeha. Umri je za srčno hibo.

Vlak ga je ubil.

Chicago. — Erick Kelomer, star 45 let, je bil v četrtak ubit od vlaka Northwestern železnice, ko je skušal prekorčiti železniško progo pri Mount Prospect in ni opazil bližajočega se vlaka.

Slovenska Narodna
 Ustanovljena 8. aprila 1904

Podporna Jednota
 Ljubljana, 17. junija 1907
 v drlavi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODBOR:

Predsednik Vincent Calmar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 2, Box 163, Johnston, Pa.; gl. tajnik Blas Novak; tajnik bolniškega oddelka Lawrence Gradick; gl. blagotajnik John Vegrich; urednik glasila Jole Zavrtanik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODBOR:
Frank Somrak, predsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alush, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupančič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR:
John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Trifell, Box 123, Strabana, Pa.; Tony Shragal, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podbol, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Salar, Box 194, Groen, Kana.

BOLNIŠKI ODBOR:
OSREDNJE OKROŽJE: Lawrence Gradick, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VEHODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R. F. D. 2, Box 114, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

SEVERNO OKROŽJE: Jacob Balch, R. F. D. 8, Box 88, Pittsburg, Kana, na jugozapadu; Frank Klen, Box 933, Chisholm, Minn., na sev. zap.; John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadporni odbor:
Frank Zajc, predsednik, 3625 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvešek, 6400 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hrant, 555 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Zdravstveni odbor:
Frank Vidmar, predsednik, 3548 Augusta St., Chicago, Ill.; John Olin, 2420 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Gashel, 3546 So. Broadway, Denver, Colo.

POZORI: Korrespondence s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika, se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADNE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVIO: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobse se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADNE V SVETI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse politične glade poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornji.

Vsi prisilni na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nasebanila, oglas, narodnina in sploh vse, kar je v avsti s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA," 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Samomori radi ženine bolezn.

Pariz, Ill. — Floyd Hybager, star 41 let, uposlen pri Vandalia železnici, se je 17. t. m. obesil v svojem stanovanju. Skrbni radi bolezn njegove žene in nameravano premeščenje v drugi kraj se navaja kot vzrok samomora.

Dražbena razprodaja

V SOBOTO 19. MAJA ob 2:30 popoldne.

Osemstoma hiša s stavbiščem 133x125, blizu Archer Ave., med Cicero in Harlem Ave., Chicago, Ill. \$2000 gotovina se bo zahtevalo za nakup tega posestva, ostalo na lahka mesečna odplačila. To lahko kupite po vsaki lastni ceni. Vsa pojasnila v napred, vam daje:

KONRAD RICKER
Rektor,
2458 So. St. Louis Ave.,
Cor. W. 25th St., Lawndale in
22nd Street poulična kara.
Chicago, Ill.

(Ad.)

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAZNIH NAZNANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta, kakorikoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej po-vejte v planu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, ne izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa želite imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to ve-ja za člane in za nečlane. Na-dalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati ali ho-čete imeti plačan oglas ali samo navadno časnikarsko vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na krat-ko in se pove le važnejši del. Če pa naredite, da naj bo plačan o-glas, se priobči vse, kar zahte-vate. Isto tako velja za vse dru-ga naznanila če se koga tiče, želi-števne ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora ved-no povedati, da naj bo to oglas, kolikorikoli naj se isti priobči in da bodete zanj plačali. To po-jasnilo dajam radi tega, ker je to sklop konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, na-ročni in upraviteljske liste. Prosim, da to upoštevate in se potem ravnamo. — Filip Godina upravitelj.

Kadar pošljete listu Prosveta, kakorikoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej po-vejte v planu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, ne izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa želite imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to ve-ja za člane in za nečlane. Na-dalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati ali ho-čete imeti plačan oglas ali samo navadno časnikarsko vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na krat-ko in se pove le važnejši del. Če pa naredite, da naj bo plačan o-glas, se priobči vse, kar zahte-vate. Isto tako velja za vse dru-ga naznanila če se koga tiče, želi-števne ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora ved-no povedati, da naj bo to oglas, kolikorikoli naj se isti priobči in da bodete zanj plačali. To po-jasnilo dajam radi tega, ker je to sklop konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, na-ročni in upraviteljske liste. Prosim, da to upoštevate in se potem ravnamo. — Filip Godina upravitelj.

Advokatu je namera izborna uspeha. Ko izstopi, sreča na po-staji ravnatelja Daily Newsa, ki je tudi izstopil. Hoče se mu za-hvaliti, da ga je rešil iz zadrege. "Kakšno uslugo ste mi napra-vil, gospod, da ste me spoznali kot urednika vašega lista?" "Torej niste?" "Niti od daleč ne."

"Saj tudi jaz nisem ravnatelj lista Daily News. Ponaredil sem izkaznico in sem se bal, da me razkrinkate."

Med umetniki.

Pravkar sem zvedel, da je bila prodana slika nekega slikar-ja iz XVII. stoletja za 20.000 frankov. Jax pa sem prodal svo-jo za 200 frankov.

Je že tako, dragi prijatelj. Pač nisi imel sreče, da bi bil že tristo let mrtev.

Skot se je postavil pred Ang-ležem z velikim številom svo-jega sorodstva. Nekoč vodi pra-šička v mesto, kjer preča Angla-za. Ta ga pošmehljivo vpraša: "Je-li tudi ta iz vašega sorod-stva ali svaštva?" "Ne, gos-pod, tega samo površno poznam kakor vas."

Agitirajte za "Prosveto"!

Karel Seidl:
SLIKE
Bolnica.
Bilo je nekako tako-le:
Zidarji, ki so gradili tisto poslopje, so imeli tisoč bolezni. In ker je vsaka bolezen v človeškem življenju kaplja krvi, se jim je izpremenila v rokah rdeča opeka, iz katere so gradili poslopje.

Kako žalostno je, če je v opeki zazidana velika človeška bolelost!
Sreče, roke, prsa in oči ali tisoč drugih bolečin ljudi-zidarjev.

In to se je ohranilo do današnjih dni.
Ljudje hodijo sami, da zazidajo v to poslopje svoje bolečine in tako raste poslopje v neskončnost.

Kmalu bo poslopje večje nego ves svet in preostajalo ne bo drugega nego razširiti svet.
A to bo gotovo lažje nego zmanjšati bolečine.

Mir.

Jesus Nazarenski, ki trpiš tu z nami, oči se na nas.

Za vsak žebelj, s katerim so prebili tvoje telo, so postavili na svet železno posteljo.

Postavili so deset železnih postelj in na vsako so položili dvoje bolnih oči.

Štiri mrtvaško blede stene so naš z bodočo žico ograjen svet. Na najbolj blede steni trpiš na križu Ti, Jezus Nazarenski. Poleg desetih žebeljev se zajeda v Tvoje telo dvajset bolnih oči iz ljubezni do Tvojih ran.

Med nami so Ti mnogi podobni.
S svojo bolestjo in s tem, da pojdejo danes ali jutri v nebesa.

Skozi ozko okence nasproti najbolj blede steni, da bi jih videli in jih spremljali s prijaznim pogledom na zadnji poti.

Na poti skozi ozko okence je promet vedno živahen.

To je edina živa stvar na tej poti.

Hodite levo, hodite desno, hodite kakor hočete. Na tej poti ne boste nikogar srečali.

Zdravniki.

Zdravniki so čudni ljudje. Naparumirani so kakor dame iz bara. Eden s karbolom, drugi z etrom, tretji z jodofomom.

Govore latinako malo bolje nego duhovniki in v nasprotju s njimi nosijo bele plašče.

Po doktoratu so napovedali vojno boleznim in zato so hvala bogu vsi zdravi.

Zato bi morali vsi bolniki delati doktorat.

Enukleacijo očesa smatrajo za potrebo prvih zaradi klinične

prakse slušateljev, drugič pa zaradi možnosti simpatične afekcije drugega očesa.

Samo ob sebi je umevno, da jo napravijo na pacientih pod pogojem, da so vsaj enooki.

Imajo srce na pravem mestu, toda njihovo pravo mesto je potopljeno v pilokarpinu, dioninu in aserinu.

V splošnem lahko trdimo o njih, da imajo večinoma doktorat, obe očesi, mnogo dela in nekaj nad 1500 Din mesečnih dohodkov.

O zadnjih zadevah človeka.

Na predvečer operacije razmišljaj o zadnjih zadevah človeka.

S tem je pa vsak človek hitro pri kraju.

In zato si slikamo iz dolgega časa v duhu lepe ženske.

Vaško neprimerno lepšo, nego je najlepša, ki smo jo v življenju videli.

Zvešče in dobre, s čistimi duhami in nečne kakor kosmiči bele vate.

Zadnja zadeva človeka je: Bodisi oditi na oni svet ali pa domov.

Prvo je neprimerno težje.

Dva človeka.

Ker je moja postelja sredi ene štirih mrtvaško blede steni, imam dva soseda.

Na desni: 60-letni delirium tremens, nekak pastir z vijoličastimi obzori.

A na levi diagnozo 606.

Onega na desni je privedel sem alkohol, tega na levi pa ženske.

Teško ju je razumeti.

In ponoči, ko razmišlja bolnik na desni o alkoholu, bolnik na levi o ženskah, vem zelo dobro, da ležim med njima in napeto razmišljam o zlati srednji poti.

Bele sestre.

Po mračnih hodnikih hodijo bele sestre. Imajo tople roke, v njih pa:

V desnici bolečino in trpljenje, v levici usmiljenje in uteho.

Ko gredo skozi sobo, se ustavijo pri vsaki postelji in pobozajo bolnika po obrazu najprej z desnico, potem pa z levico.

Tako se zgodi, da bolnik neha trpeti in iz bele sestre nastane usmiljena.

Usmiljenje je kakor bela ruta, ki jo nosijo bele sestre.

Vaški pristojni, toda marsikatera jo kmalu umaže.

Jean de Lafontaine:

Trojna kazen

Neki kmet je razžalil svojega gospoda. Bija je sicer malenkost, toda gospod ga je hudo zmerjal.

"Poglavce," mu je dejal, "visilce si zaslužil, in gotovo je, da še enkrat prideš nanje. Ljudje tvoje vrste končajo na tak način. Še enkrat bom milosten s teboj. Izmed treh kazni si lahko izbereš eno. Prva je, da poješ trideset glavč česnika, ne da bi pil in ne da bi počival; druga, da sprejmeš trideset dobrih udarcev s palico na svojo široko grbo in tretja, da mi na mestu odšteješ sto dukatov."

Kmet je preudaril: "Trideset glavč česnika ne da bi pil Hm!" je dejal sam pri sebi; "nisem navajen, da bi jih tako jedel. Toda lažje jih bom prebavil, kakor trideset udarcev s palico. Odšteti sto dukatov... E, ta je najlažja!"

Neodločen se je vrgel na tla in prosil milosti. "Usmiljenje!" je vpil, "imajte usmiljenje!"

Gospod pa je dejal: "Prinesite palico za potepuha, ki hoče uganjati komedijo!"

Iz strahu pred vlačicami je izbral kmet kazen pojedine česnika in gospod je zaokazal, naj mu prinesejo trideset najdebelejših glavč. On sam jih je preštel, in ko je nesrečni kmet pokusil največje, je zavil nos ko mačka, ki so ji namazali gobček z gorčico. Toda gospod se je smejal nad njegovim obupanostnim obrazom in je pazil, da ni grešnik niti enega kosčka pogoltnil, ne da bi ga bil požvečil. Za je srečno popravil dve glavci, toda pri tretji je že strašansko kiel. Kljub temu je prišel z znojem in muko do dvanaajatega česnika. Tedaj pa je pričel vpiti: "Grlo mi gori! Dajte mi piti!"

"O, mojster," se je norčeval gospod. "Za vsa? Vidim, da imate navado si pri jedi namakati grlo. Prav, pijte, kolikor se vam poljubi! Hej, prinesite vina! Toda, prijatelj moj, zdaj ostane samo še izbira med sto dukati in med tridesetimi udarci s palico."

"Naj bo," je zamrmral drugi, "toda, bodite milostni, in ušeste mi čenik, ki sem ga že pojedel, med palice; kaj, kar se denarja tiče, odkod naj jaz, ubogi mož, vzamem tolikšno vsoto?"

"Naj bo," je dejal gospod, "nič več česnika! Toda trideset udarcev s palico morate plačati v celoti!"

Da bi si okrepil pogum, je napravil kaznjenev krepek požirek iz vrča in se na ta način oborožil od znotraj. Z veliko vstrajnostjo je pretrpel prvi udarec. Pri drugem pa je zavpil: "Potrpjenje, moj ljubi Jezus, pri vseh teh bolečinah!" Ne baš nežno je padel tudi tretji udarec; zaškripal je z zobmi in bil okrog sebe. Pri četrtem udarcu je urezal strahovit obraz, peti pa mu je izvalil strahovit krič. Ali še dolgo ni bilo konec udarcev. Ali jih bo prenesel? Delila sta jih dva prava korenjaka, ki sta jih merila s polno mero in težo in sta bila na svojem mestu. Vedno znova je prosil nekretno usmiljenja. Toda gospoda vse to ni ganilo; kmet se je skliceval na njegovo dobrotu. Reče se je končno pričel tresti za svoja živ-

ljenja. Po dvajsetem udarcu je vpil tožeče: "Za božjo voljo, nehaite! Ne prenesem več!"

"Dajte sto dukatov," je dejal gospod neizprosno; "kratko in malo; vem kako težko se ločite od njih, toda morda vam bo pomagal vaš nečak Peter. Vem, da se radi teh umazanih dukatov ne boste tako zvižali."

Ne da bi odgovoril, je tekel nekretno domov in prinesel svojo hranilno vrečko. "To je vse, kar imam!" je vzkliknil, ko je šel duka. Pot mu je lil po čelu in rezal je take obraze kot še nikoli. Kaj mu je pomagalo? Moral je plačati. Med sto dukatov, mu niso bile ušete niti glavice pojedene česnika, niti udarci s palico.

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potem naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopilk, izstopilk in izstopilk članov naznaniti upravnštvu Prosveta, da se lahko tečno vredi članstvo za polnjenje lista Prosveta.

Imena in naslove, katere polnijo glavna tajnika ostanje tam v arhivu in jih upravnštvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej polnijo na navedeni listi pripravljene listine vse naslove upravnštvu Prosveta posreduje. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravnštvo slika ne apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. — Philip Godina, upravitelj.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

NA PRODAJ
Samo še dve novi krasni hiši, pridite in ogledajte si — na 8730 Ogden Ave., v Lyons, Ill.
Razprodaja vseh zemljišč lot, najmanjši meri 33x128 — nahajajo se v Ricker Ogden Gardens, Lyons in Brookfield.
KONRAD RICKER, 2458 So. St. Louis Ave., blizu 25th ulice, Chicago, Ill. (Adv.)

PRIPRAVITE SE NA VELIKI RAZPRODAJO
vseh lot zemljišč — v Ricker Ogden Gardens, s dnem 19. 20. maja 1928.
Ali želite znati pravilno pisati in štati slovensko? Naroči "Slovensko - angleško slovnico" katero je zdala in ima na prodaj. Književna matica S. N. P. J.

IZVRSTNA PRILIKA
Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCI, vredno \$5.00 — ako nam pošljete brez odbitka svoto \$7.50.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$7.50.

To velja za člane S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člane plačajo \$9.00.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednost za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALCE in HERBENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$4.00. Ne člane pošljete \$4.00. Ali pa za \$3.00 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Ne člane \$3.00.

To vse velja za stare in nove naročnike. (Vsa mora poslati cele svote brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravnštvo na naslov: Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime
Naslov
Država Čl. društva
Pošljem \$.....

H. H. Ewers:
Hong-Dokova osveta
Za "Prosveto" poslovenil — A. Babec.

Ah, to vam je bil dečko, ta kadet! Kakor žida in famet! Vsi so ga nazivali kadet, tovariši in predstojniki. Bili vam je desperaten in neustrašen dečko, ki je vedel, da nima ničesar več izgubiti, ker je bilo njegovo življenje že itak zagranjeno. V Alžiriji je držal z desetimi legionarji malo postojanko proti velikanski premoči, ko so popadali vsi častniki in podčastniki, dokler ni prišla pomoč. Takrat je dobil svoje prve nalihe; nato jih je še trikrat dobil in trikrat spet izgubil.

In napake? Pil je — kakor pač vsi legionarji. In kakor vsi ostali, je letel tudi on neprestano za babami. Sicer pa izbojen dečko, kateremu ni noben grozd previsoko visel! In tako razumem je bil! V nekaj mesecih je govoril boljše jezike domačinov, kakor jaz, ki sem še dolga leta tu. Ah, in njegove manire! Niti v legiji jih ni pozabili! Jaz sem ga imel neizmerno rad. Eno leto je bil v Edgardovem pristanu in je zahajal pogosto k meni. In lahko rečem, da mi je v tem času izpraznil par sodov vina. On ni rekel pri četrtem kozarcu hvala, kakor pravite vi! To mi lahko verjamete! Tak pijte vendar! — Bvana, natočji!

Nato je bil poslan v Fort Valmy, kjer je bila takrat zadnja postaja legije. Z džunko prispete tja v štirih dneh. Toda jaz sem prejezdil to razdaljo na svoji avstralski kobili v osemnajstih urah. Od tih je prihajal kadet nevedo zelo poredkoga sem, toda jaz sem ga večkrat videl, ker sem hodil tja gori obiskovat še nekoga drugega prijatelja.

To je bil Hong-Dok, umetnik, ki je izdelal ta zabojček in te domine.

Vi se smehljate? Hong-Dok — moj prijatelj? Da, moj prijatelj je bil. Verujte mi, da najdete tukaj malo sebi enakih ljudi. Toda, Hong-Dok je bil tak. Bil je morda še več.

Fort Valmy je prastaro, neznansko umazano mesto; majhna francoska trdnjava, postojanka legije, stoji na griču nad reko. V mestu so ozke, umazane ulice, revne, polrazpadle bajte. Toda to je mesto od danes. Prej, pred stoletji, je moralo biti to lepo, veliko mesto, katero pa so porušili barbari, ki so prišli od severa. Sredi teh žalostnih podrtij pa stoji, tik ob reki, veliko, staro poslopje, skoraj palača: Hong-Dokova hiša. Poslopje stoji tukaj že kdove od kdaj in barbari so mu prizanegli; najbrže iz religioznih razlogov.

Tamkaj so stanovali vladarji — te dežele, Hong-Dokovi predniki. Hong-Dok je imel na stotine odličnih prednikov, več kakor katerikoli evropski vladar, toda poznal je vse. Vedel je vse imena, vedel je za vse, kaj so delali. Knezi in cesarji so bili ti pradedje, Hong-Dok pa je bil rezbar, kakor njegov oče, njegov ded in njegov praded. Barbari so sicer pustili hišo, toda odnesli so vse drugo in rodbina teh vladarjev je postala prav tako siromašna, kakor so bili siromašni njeni najnižji podaniki. Stara kamenita hiša je pričela propadati. Propadala je vse dotlej, dokler ni zopet zasijala v nekdanjem sijaju, in to je bilo takrat, ko so prišli Francozje v deželo. Hong-Dokov oče ni niti za trenotek pozabil zgodovine svoje dežele, prav tako je niso pozabili tisti, ki naj bi bili njegovi podaniki. In ko so Francozje vzeli deželo v svojo posest, je bil on prvi, ki jih je pozdravil ob Rdeči reki. Izkazal je Francozom tudi sicer mnogo zaslug, valed česar so mu dali Francozje v zahvalo zemljo in živino, nakazali mu apanažo ter ga imenovali civilnim guvernerjem province. To je bil zadnji odsev nekdanje sreče te prastare hiše — danes je ta hiša v razvalinah, kakor njena sosesčina. Porušili so jo legionarji, ki niso pustili niti kamna na kamnu. Makčevali so vsaj smrt svojega kadeta, ker jim je morilec ušel.

Moj dragi prijatelj, Hong-Dok je bil njegov morilec; tukaj-le je njegova alika. Stari mi je spet podal domino. Na eni strani je bilo na domini vrezano v latinici Hong-Dokovo ime, na drugi strani pa je bila podoba človeka-domačina, oblečenega v sijajni noši bogatih slojev. Podoba je predstavljala Hong-Doka, človeka, o katerem sva govorila.

Nato mi je podal stari drugo domino, na kateri je bila vpodobljena mlada ženska, ki je bila lepa in dražestna tudi za okus Evropejca; v levici je držala razprosto pahljačo. Ta domina je bila umetnina prve vrste. Na hrbtu domine je bilo vrezano ime ženske: Ot-Cen.

— To je tretja figura v drami Fort Valmyja, — je dejal stari. — Tukaj pa imate še nekaj postranskih figur, statistov. — Pri teh besedah je porinil predme nekaj dukatov domina, na katerih so bili vrezani krokodili.

Naslednja domina: "Pozorišče dejanja", — je dejal. Na domini je bila vpodobljena velika kamnita hiša, očividno dom umetnika; na drugih dominah je bil vpodobljen vrt z razgledom na Svetlo in Rdečo reko. Na neki domini sem opazil vpodobljeno Widerholdovo verand, na kateri sem sedel. Vsaka posamezna domina je izvala moje ponovno vzhite in stegnile sem roko, da si ogledam še ostale.

— Ne, potakajte, — je dejal stari. — Pregledati jih morava po vrsti, lepo drugo za drugo, kakor se spodobi. — Torej, Hong Dok je bil moj prijatelj, kakor je bil tudi njegov oče. Oba sta dolgo vrsto let rezbarila zame in jaz sem bil skoraj njun edini odjemalec. Ko sta obogatel, nista zato opustila svoje umetnosti, na kateri sta visela z vsem svojim srcem, davi posele nista več jemala denarja za delo. Oče je šel celo tako daleč, da je silil na to, da mi nazaj izplača ves denar, kar sem jima ga dal prej zaslužiti. Prej ni odnehal, da sem v to pristal in moral sem obdržati vse stvari, če ga nisem hotel razstalliti.

Po meni se je seznanil kadet s Hong-Dokom; jaz sam sem ga upeljal v njegov dom. — Vem, kaj boste rekli: kadet je bil junak pri ženskah in Ot-Cen je bila že vredna, da si jo človek zašeli. — Kaj ne? In lahko bi si bil mislil, da Hong-Dok ne bo tega mirno gledal?

Ne, ne, prav ničesar nisem mogel predvideti! Vi bi si morda mislili kaj takega, ne pa jaz, ki sem Hong-Doka tako dobro poznal. Ko je že vse to minilo in ko mi je Hong-Dok o tem pripovedoval tukaj na verandi, kjer zdaj sediva — pripovedoval mnogo bolj mirno, kakor vam jaz zdaj pripovedujem — se mi je zdelo še vedno tako nemogoče, da sem mu komaj verjel. Nisem mu verjel, dokler ni priplaval po veletoku nazval dokaz, ki je v trenutku razprlil zadnje dvome.

Ne, ne, prav ničesar nisem mogel predvideti! Če bi me kdo, takrat vprašal: Kaj bi naredil Hong-Dok, če mu kadet zapelje Ot-Cen ali pa kako drugo njegovih devetih žena — tedaj bi mu bil prav gotovo odgovoril: On se ne bi niti ozrl od svojega dela! Ali pa bi, če bi bil baš dobro razpoložen, kadetu podaril lepo Ot-Cen. — V kolikor sem Hong-Doka poznal, bi bil moral to storiti. Ho-Nam, neko drugo svojih žena, je nekak zalotil s kitajskim tolmáčem. In kaj je storil? Smatral je pod svojo častjo, da bi jima rekel tudi besedico. Ob neki drugi priliki je bila lepa Ot-Cen sama tista, ki ga je goljufala; torej vidite, da ni dalj morda kake prednosti baš tej Ot-Cen. Mandljeve oči nekoga mojega boyja, ki je prijezdil z menoj v Fort Valmy, so ji zavdale, in kljub temu, da nista izpregovorila niti besedice med seboj, sta se vendar kmalu sporazumela. Hong-Dok sam ju je zalotil v svojem vrtu, toda kakor ni rekel niti besedice Ot-Cen, tako ni tudi dovolil, da bi jaz kaznoval svojega boyja. Vse to je pa prav tako malo prizadelo, kakor če bi ga bilo obhajalo člene na vesti.

(Dolje prihodnja.)

Vlagajte tukaj,
kjer so bile že tri generacije privedene k neodvisnosti.
KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 Blue Island Ave. Chicago, Ill.
OTTO KASPAR, predsednik
Potujte v Jugoslavijo z našim posredovanjem

Tiskarna S. N. P. J.
SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih
VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Pišite po informacije na naslov:
S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA